

Agnieszka Piwnicka-Jagielska

Dobre praktyki edukacyjne – sposób na lekturę

Scientific Bulletin of Chełm - Section of Pedagogy nr 1, 183-195

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOBRE PRAKTYKI EDUKACYJNE – SPOSÓB NA LEKTURĘ

AGNIESZKA PIWNICKA–JAGIELSKA

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie (Poland)

W podstawówce żadnych książek nie czyta ok. 5 proc. dzieci, w gimnazjum już 14 proc. – taki raport w 2014 r. opublikował IBE, przeprowadziwszy badania czytelnictwa dzieci i młodzieży. Jak zachęcać do czytania w ogóle, zwłaszcza do czytania lektur – oto podstawowe pytanie, na jakie musi odpowiedzieć nauczyciel. Sposobów jest wiele. Oto jeden – sprawdzony od lat, dotyczący *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza, a zatem ani cienkiej, ani łatwej, zwłaszcza dla młodego człowieka, książki.

Zacznijmy od początku: we wrześniu nauczyciel wraz z uczniami ustala terminy realizacji lektur. Włączenie podopiecznych do takiej decyzji, zamiast narzucenia konkretnych dat od razu zjednuje potencjalnych czytelników. Uczniowie już we wstępnej fazie zobowiązują się do przeczytania tekstu, godząc się na konkretny miesiąc (w przypadku *Quo vadis* jest to najczęściej listopad). To dopiero początek sukcesu, w dodatku na płaszczyźnie deklaracji. Kolejnym krokiem jest bank pytań do lektury – w mojej szkole opracowany do każdego tekstu. W banku pytań do lektury znajduje się od 20 do 120 pytań w zależności od tekstu kultury. Pytania otrzymuje każdy uczeń przed rozpoczęciem czytania. Bezbłędne opracowanie pytań nagradzane jest oceną celującą – to od lat najlepszy motywator. Istnieje jeszcze jedna korzyść z takiego rozwiązania – kartkówka z lektury, na której pojawiają się identyczne pytania – jak te z banku pytań. Jest ich zdecydowanie mniej. Uczeń otrzymuje kolejną pozytywną ocenę. Następnie nauczyciel przystępuje do omówienia tekstu, by na zakończenie lekturowego cyklu przeprowadzić lekcję powtórzeniową z wykorzystaniem gry w bingo. Scenariusz takiej lekcji zamieszczamy, jako przykład dobrej praktyki, z kilku powodów: po pierwsze tak zaprojektowana lekcja jest swoistą ewaluacją, gdyż sprawdza stopień opanowania treści oraz umiejętności zawarte w PP, po drugie może być zastosowana do każdego innego cyklu lekcji z historii literatury, teorii literatury czy gramatyki języka polskiego.

Wracając do cyklu lekcji z *Quo vadis*, zawsze realizuję następujące zagadnienia: 1) *Quo vadis* jako powieść historyczna, kiedy zwracam uwagę na to, że utwór poetycki to nie jest podręcznik do historii, jednocześnie omawiam cechy gatunkowe, 2) jeden dzień z życia

Petroniusza jako przygotowanie do dyskusji na temat różnych światów – pogan i chrześcijan oraz ich świata wartości, 3) kształtując umiejętność tworzenia charakterystyki omawiam postać Marka Winicjusza, a także 4) kategorię piękna w *Quo vadis*, czyli kilka słów o kobietach. Następnie odbywa się lekcja podsumowująca, którą pragnę opisać jako przykład dobrej praktyki. W tym roku szkolnym taka lekcja odbyła się dn.16.12.2015 r. w obecności dyrektora szkoły, nauczyciela historii i księdza z zaprzyjaźnionej placówki i miała charakter lekcji otwartej. Została przeprowadzona w klasie 1 a. Obserwujący lekcję szczególną uwagę zwracali na: a) aktywność, zaangażowanie uczniów podczas zajęć edukacyjnych, b) informowanie uczniów o celach uczenia się i kryteriach sukcesu/oczekiwaniach wobec ucznia, c) stosowanie zasad oceniania, w tym: informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i jego zachowaniu oraz o postępach w tym zakresie; udzielanie uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie mu informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć – informacja zwrotna; udzielanie wskazówek do samodzielnego planowania własnego rozwoju; motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu; d) wykorzystanie czasu zajęć edukacyjnych; e) celowość zadawania prac domowych.

Głównym celem zajęć było: utrwalenie wiadomości o powieści historycznej *Quo vadis*. Temat brzmiał następująco: **Quo vadis, puer / puella – dokąd zmierzasz chłopcze i dziewczynko?, czyli stan twojej wiedzy na temat lektury.** Do lekcji zostały sformułowane następujące Nacobezu: posiadam wiedzę na temat bohaterów *Quo vadis*; umiem wskazać 9 cech powieści historycznej; znam wybrane fakty z życia i twórczości H. Sienkiewicza; Obowiązywały formy pracy: zbiorowa, grupowa i indywidualna. Zastosowano następujące metody i środki dydaktyczne: aktywne: gra w bingo, mapa mentalna, gadająca ściana, karta samo-oceny; plansza do gry w Bingo, mapa mentalna, tabela pytań, krzyżówki (dla najlepszych), a także: E_podrecznik gimnazjum/historia/kl.1: Narodziny i rozwój chrześcijaństwa:

<https://www.epodreczniki.pl/reader/c/166246/v/45/t/student-canon/m/j00000084TB1v49>,

strona IBE: <https://bnd.ibe.edu.pl>

Uczniowie zapoznali się z celami lekcji podanymi w języku ucznia, a mianowicie: przypomnimy sobie podstawowe wiadomości na temat indywidualnych i zbiorowych bohaterów *Quo vadis*, a także informacje dotyczące autora i gatunku literackiego.

Tak przygotowany pomysł na lekcję (dwie jednostki) uwzględniał następujące wiadomości, umiejętności wynikające z podstawy programowej realizowane w czasie zajęć: **uczeń:** wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; rozpoznaje różnice między fikcją a kłamstwem; samodzielnie dociera do informacji;

opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło; rozpoznaje czytany utwór jako powieść historyczną; ze zrozumieniem posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości pozytywnych i ich przeciwieństw oraz określa postawy z nimi związane; tworzy spójne wypowiedzi ustne; uczestniczy w dyskusji; operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych; charakteryzuje bohaterów;

Lekcja przebiegała w następujący sposób:

Część wstępna lekcji – czynności organizacyjne, jak: ustawienie ławek – szkolna kawiarenka (8 stolików 4-osobowych); sprawdzenie listy obecności; zapisanie tematu; podanie celu lekcji i Nacobezu; nakreślenie sposobu i etapów pracy; ćwiczenie na myślenie kreatywne – co można powtórzyć?

Część zasadnicza lekcji:

Gra w BINGO – każda grupa otrzymała wybrane zagadnienie do opracowania. Zostało ono wylosowane przez uczniów, gdyż nauczyciel przygotował 8 kopert z napisami: Neron, Winicjusz, Ligia, Petroniusz, chrześcijanie, poganie, Henryk Sienkiewicz, powieść historyczna. Losowali kapitanowie grup. Kapitanami były osoby, które otrzymały oceny celujące z pierwszej kartkówki (przed lekturą). Po wylosowaniu zagadnienia przez kapitanów uczniowie przystępowali do pracy. Na planszy do gry w bingo w przypadku poprawnej odpowiedzi uczniowie naklejali zielony kartonik, w przypadku nieprawidłowej – czerwony. Zadaniem uczestników gry była odpowiedź na 9 pytań (patrz: plansza do gry w Bingo – załączniki nr 1 oraz bank pytań dla grup – załącznik nr 2). Na udzielenie odpowiedzi uczniowie mieli nie więcej niż 10 min. Jeśli grupa odpowiedziała wcześniej, krzyczała BINGO. Nauczyciel sprawdzał poprawność odpowiedzi, przeliczał punkty i uczniowie otrzymywali oceny według następujących kryteriów: 9 pkt – BINGO – celujący, 8 pkt – prawie BINGO – bardzo dobry, 7 pkt – prawie, prawie BINGO – dobry. Tylko trzy pierwsze grupy otrzymują oceny.

Plansza do gry w BINGO – załącznik nr 1.

1.	4.	7.
2.	5.	8.
3.	6.	9.

Bank pytań dla grup – BINGO – załącznik nr 2.

Grupa I – powieść historyczna

Lp.	Pytanie:	Odpowiedź:
1.	Jakie dzieje przedstawia powieść historyczna?	
2.	Jakie postaci, obok fikcyjnych, pojawiają się w utworze?	
3.	Dokończ: w powieści oddany jest ..... epoki.	
4.	Z tego powodu trudno się czyta utwór? (występują w nim ..... – wyrazy, które wyszły z użycia	
5.	Dokończ: powieść oparta jest na	
6.	Jaki typ narratora występuje w powieści?	
7.	Do jakiego rodzaju literackiego należy zaliczyć <i>Quo vadis</i> ?	
8.	Inne powieści historyczne Sienkiewicza to, m.in.:	
9.	Dokończ: w powieści oddana jest ..... społeczeństwa	

Grupa II – życie i twórczość Henryka Sienkiewicza

Lp.	Pytanie:	Odpowiedź:
1.	W którym roku i gdzie urodził się H. Sienkiewicz?	
2.	Ile żon miał Sienkiewicz i jak miały na imię?	
3.	W którym roku pisarz dostał Nagrodę Nobla?	
4.	W którym roku wydano <i>Quo vadis</i> ?	
5.	Podajcie inne niż <i>Quo vadis</i> tytuły dzieł Noblisty (3).	
6.	W jakiej epoce tworzył Sienkiewicz?	
7.	Sienkiewicz napisał powieść dla dzieci; bohaterami są Staś i Nel. Podajcie tytuł.	
8.	W którym roku zmarł Sienkiewicz?	
9.	Gdzie znajdują się prochy Sienkiewicza?	

Grupa III – PETRONIUSZ

Lp.	Pytanie:	Odpowiedź:
1.	Czym wujem był Petroniusz?	
2.	Dlaczego uważano do za wyrafinowanego estety? Podajcie jeden przykład.	
3.	Jak nazywano Petroniusza?	
4.	Dlaczego Petroniusza uznaje się za bardzo inteligentnego? Powiążcie to z dialogami z Neronem.	
5.	Jak wyglądała jego śmierć?	
6.	Jakie jest słynne powiedzenie Petroniusza?	
7.	Jaki był dla służby?	
8.	W czym zachowywał umiar?	
9.	Czy wierzył w bogów?	

Grupa IV – WINICJUSZ

Lp.	Pytanie:	Odpowiedź:
1.	Czym był siostrzeńcem?	
2.	Skąd miał taki duży majątek?	
3.	Komu zlecił poszukiwanie Ligii i co się stało, gdy człowiek ten nic nie wskórał?	
4.	Co się stało z jego najwierniejszym sługą i o jakiej cesze to świadczy?	
5.	Wymieńcie 3 cechy charakteru jako poganina?	
6.	Z jakiego powodu uległ przemianie?	
7.	Jakie słowa wypowiedział Winicjusz, kiedy zobaczył Ligię na arenie?	
8.	Bohater, który zmienia się w trakcie akcji to bohater ...	
9.	Kto ochrzcił Winicjusza?	

Grupa V –NERON

Lp.	Pytanie:	Odpowiedź:
1.	Ile lat żył Neron?	
2.	Ile miał lat, kiedy objął tron?	
3.	W jakich okolicznościach Neron został cesarzem Rzymu?	
4.	Jaką pasję miał Neron?	
5.	W jaki sposób Sienkiewicz zmienił prawdę historyczną o Neronie, czyli jakie zmiany wprowadził do <i>Quo vadis</i> ? Wymieńcie jedną.	
6.	Jakie cechy charakteru posiada Neron? Wymieńcie 3.	
7.	Dlaczego – według Sienkiewicza – zlecił podpalenie Rzymu?	
8.	Co uwielbiał Neron?	
9.	Jak nazywano Nerona?	

Grupa VI –LIGIA

Lp.	Pytanie:	Odpowiedź:
1.	Jak naprawdę miała na imię?	
2.	Dlaczego przebywała w Rzymie?	
3.	Petroniusz zadał jej pytanie, a ona odpowiedziała cytatem. Jakie dzieło zacytowała i o czym to świadczy?	
4.	Jaki znak narysowała na pisaku?	
5.	Dlaczego jej charakter można nazwać kryształowym?	
6.	Kto ją wychowywał, a kto opiekował się nią na dworze Nerona?	
7.	Wymieńcie podstawowe cechy charakteru Ligii (3).	
8.	Co zasugerował Petroniusz Neronowi o Ligii, żeby była bezpieczna?	
9.	Kto powiedziało Ligii: „To jest wprost nimfa [...] ją urodziła Wenus”.	

Grupa VII –CHRZEŚCIJANIE

Lp.	Pytanie:	Odpowiedź:
1.	Która poganka wyznaje wiarę w Chrystusa?	
2.	Wymieńcie przedstawicieli chrześcijan z podziałem na postaci historyczne i fikcyjne.	
3.	Kto złożył obietnicę nawrócenia się Winicjusza?	
4.	Jakie cechy posiadają chrześcijanie? Wymieńcie 5.	
5.	Jakie wartości wyznają chrześcijanie? Wymieńcie 5.	
6.	Kogo spotkał św. Piotr, kiedy uciekał z Rzymu?	
7.	Którego z bohaterów chrześcijańskich należy uznać za fanatyka?	
8.	Jak traktowani są niewolnicy w domu Aulusów?	
9.	Który z chrześcijan nie potrafi zrozumieć miłości Ligii i Winicjusza?	

Grupa VIII –POGANIE

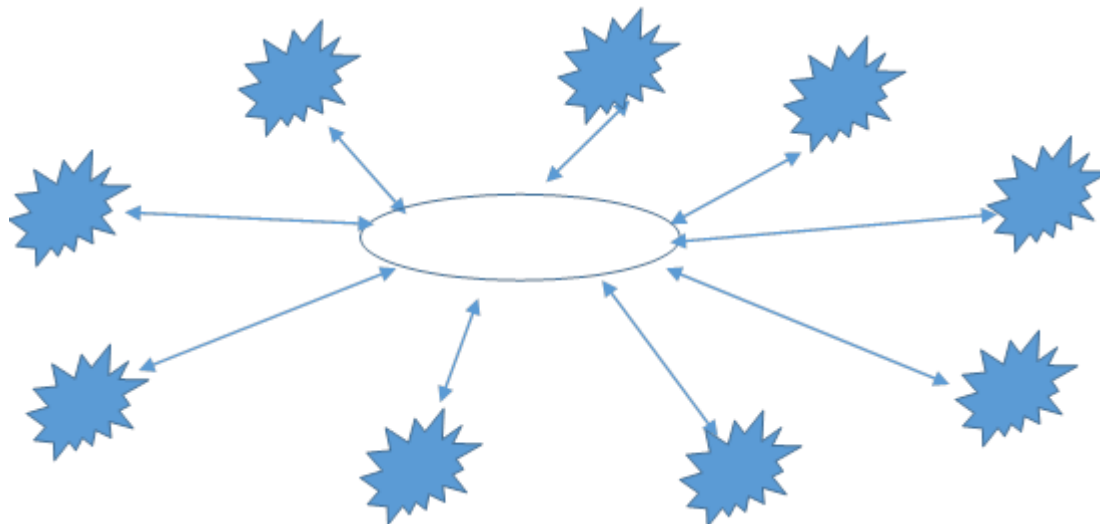
Lp.	Pytanie:	Odpowiedź:
1.	Który poganin oprócz Marka Winicjusza uległ przemianie?	
2.	Wymieńcie przedstawicieli pogan z podziałem na postaci historyczne i fikcyjne.	
3.	Który poganin nie wierzy w swoich bogów?	
4.	Jakie cechy posiadają poganie? Wymieńcie 5.	
5.	Jakie wartości wyznają poganie? Wymieńcie 5.	
6.	Która poganka została przedstawiona jako dobra, uczciwa, cicha i skromna?	
7.	Jak poganie nazywali chrześcijan?	
8.	Co robili poganie przez cały dzień?	
9.	W jaki sposób poganie prześladowali chrześcijan?	

Po sprawdzeniu poprawności odpowiedzi przez nauczyciela uczniowie wykonywali mapę mentalną. Na środku wpisywali wylosowane zagadnienie, w chmurkach mapy poprawne odpowiedzi. Następnie wyznaczyli lidera, który zapozna całą klasę z poprawnymi

odpowiedziami. W przypadku nierozwiązania wszystkich zadań klasa proszona była o uzupełnienie.

Mapa mentalna – załącznik nr 3.

Po omówieniu wszystkich zagadnień uczniowie otrzymali zestawy pytań do pracy indywidualnej – załącznik nr 4. Ilość zestawów to liczba uczniów w grupie. W przypadku tej lekcji zestawów było 4, bo grupy były czteroosobowe. Pytania do indywidualnej pracy uczniowie otrzymali w kopertach. Na wykonanie kart pracy – załącznik nr 5 mieli 20 minut.

Zestawy pytań dla poszczególnych członków 4-osobowych zespołów – załącznik nr 4

Zestaw 1.

1. Czyim wujem był Petroniusz?
2. Komu Winicjusz zlecił poszukiwanie Ligii i co się stało, gdy człowiek ten nic nie wskórał?
3. Ile Neron miał lat, kiedy objął tron?
4. Dlaczego Ligia przebywała w Rzymie?
5. Która poganą wyznaje wiarę w Chrystusa?
6. Wymień przedstawicieli pogan z podziałem na postaci historyczne i fikcyjne.
7. Kim była Akte?
8. Jakie słowa wypowiedział Winicjusz, kiedy zobaczył Ligię na arenie?

Zestaw 2.

1. Wymień 3 cechy charakteru Winicjusza jako poganina.
2. Jaką pasję miał Neron?
3. Kto wychowywał Ligię, a kto opiekował się nią na dworze Nerona?
4. Jakie wartości wyznają chrześcijanie? Wymień 5.
5. Który poganin oprócz Marka Winicjusza uległ przemianie?
6. Na jaką wyspę wyjechali Ligia i Winicjusz?
7. Czy Petroniusz wierzył w bogów?
8. Co zasugerował Petroniusz Neronowi o Ligii, żeby ten nie chciał jej mieć dla siebie?

Zestaw 3.

1. Z jakiego powodu Winicjusz uległ przemianie?
2. Dlaczego – według Sienkiewicza – Neron zlecił podpalenie Rzymu?
3. Jak Ligia miała na imię naprawdę?
4. Jakie cechy posiadają chrześcijanie? Wymień 5.
5. W jaki sposób poganie prześladowali chrześcijan?
6. W kim kochała się Eunice?
7. Kto był z Neronem do samego końca?
8. Kto ochrzcił Winicjusza?

Zestaw 4.

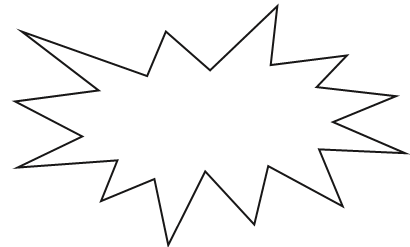
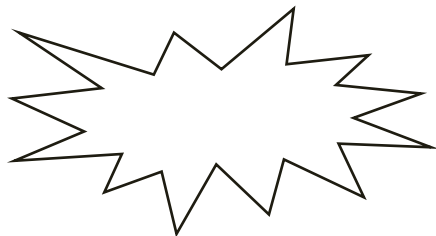
1. Wymień podstawowe cechy charakteru Ligii (3).
2. Jak nazywamy bohatera, który w trakcie akcji się zmienia? Podaj przykład takiej postaci.
3. Czy Neron uwielbiał Rzym i co kazał w związku z tym zrobić, i dlaczego?
4. Jak nazywano Petroniusza?
5. Co robili poganie przez cały dzień?
6. Jak nazywano Nerona?
7. Kogo spotkał św. Piotr, kiedy uciekał z Rzymu?
8. Jakie cechy charakteru posiada Neron? Wymień 3.

Sprawdzam stan swojej wiedzy – indywidualna karta pracy – załącznik nr 5.

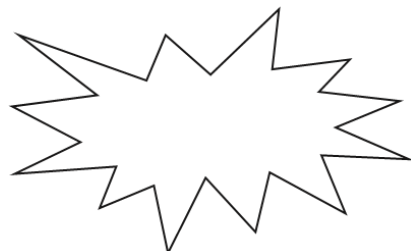
UZUPEŁNIJ TABELĘ, odpowiadając na pytania znajdujące się w kopercie.

Lp.	nr koperty / zestawu (wpisz)	Poprawna odpowiedź	Postać / wydarzenie historyczne czy fikcyjne?
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			

Podaj 3 wyznaczniki gatunku (powieści historycznej).

POWIEŚĆ
HISTORYCZNA

Podaj cztery fakty z życia Henryka Sienkiewicza:

- A) ..... C) .....
B) ..... D) .....

Po wykonaniu zadania następowała ocena koleżeńska, czyli praca w parach. Uczniowie wzajemnie sprawdzali poprawność odpowiedzi. Tę część można poddać ocenie sumującej lub pozostawić jako ocenę koleżeńską.

Podsumowanie lekcji:

Po wykonaniu karty pracy uczniowie określali swoje mocne i słabe strony, formułując wnioski dotyczące tego, co już umieją oraz tego, nad czym muszą jeszcze popracować.

Uczniowie ocenili efektywność lekcji, wypełniając kartę ewaluacji lekcji.

Karta ewaluacji lekcji – załącznik nr 6.

1. Co mnie zaskoczyło?
2. Co było nowego?
3. Czego się nauczyłem bądź co utrwaliłem?
4. Stan mojej wiedzy na temat lektury w skali od 1 do 6 oceniam na ... (gdzie 1 oznacza słaby, 6 – bardzo dobry)
5. Lekcja podobała mi się / nie podobała, bo:
.....

Nauczyciel zadał pracę domową w oparciu o E_podręcznik gimnazjum/historia/kl.1:

Narodziny i rozwój chrześcijaństwa

<https://www.epodreczniki.pl/reader/c/166246/v/45/t/student-canon/m/j00000084TB1v49>

Zadaniem uczniów było przeczytanie materiału i wykonanie następujących zadań:

- 1) Zebranie informacji na temat św. Pawła;
- 2) Wykonanie polecenia 1 – symbole chrześcijaństwa;
- 3) Wykonanie ćwiczeń 1-3.

UWAGA: w ramach indywidualizacji nauczania nauczyciel dysponował krzyżówkami zrobionymi przez uczniów z innej klasy oraz cytatami z *Quo vadis*, które sam przygotował. Osoby, które pracowały szybciej miały szansę na ich rozwiązanie na dodatkową ocenę.

Oto przykłady cytatów z różnych kategorii:

Kto to powiedział?

Nie wiem, czyliś jest bóstwem, czy panną śmiertelną, Lecz jeśliś jest mieszkanką ziemskiego padołu, Błogosławiony ojciec z matką twą pospołu, Błogosławieni bracia

Nie byle kto ty jesteś — i nie byle głowa!

Ja tylko z rana jestem niedołęgą, a wieczorem odzyskuję dawną sprężystość. Spróbuj się wyrwać. Gimnastyki musiał cię uczyć tkacz, a obyczajów kowal. — Na twarzy jego nie znać było nawet gniewu, tylko w oczach mignął mu jakiś płowy odblask odwagi i energii. Po chwili puścił ręce Winicjusza, który stał przed nim upokorzony, zawstydzony i wściekły.

Raz nakreśliłaś mi rybę na piasku, a jam nie rozumiał, co to znaczy. Pamiętasz, jak bawiliśmy się w piłkę? Kochałem cię już wówczas nad życie, a i ty poczęłaś się domyślać, że cię kocham... Nadszedł Aulus, straszyl nas Libityną i przerwał nam rozmowę. Pomponia powiedziała na pożegnanie Petroniuszowi, że Bóg jest jeden, wszechmocny Bóg i miłosierny, ale nam ani do głowy nie przyszło, że waszym Bogiem jest Chrystus. Niech mi odda ciebie, a pokocham Go, choć wydaje mi się Bogiem niewolników, cudzoziemców i nędzarzy. Ty siedzisz przy mnie i myślisz o Nim tylko. Myśl i o mnie, bo inaczej Go znienawidzę. Dla mnie tyś jedna bóstwem. Błogosławiony ojciec twój i matka, błogosławiona ziemia, która cię wydała. Chciałbym objąć twoje nogi i modlić się do ciebie, tobie składać cześć, tobie ofiary, tobie pokłony — ty trzykroć boska! Ty nie wiesz, ty nie możesz wiedzieć, jak ja cię kocham...

Idź i błagaj Boga, by ci przebaczył winy — rzekł jej posepnie. — Uciekaj, póki zły duch, który cię oplątał, nie przywiedzie cię do zupełnego upadku i póki nie zaprzesz Wina się Zbawiciela. Bóg umarł dla cię na krzyżu, by krwią własną odkupić twą duszę, lecz ty wolałaś umiłowac tego, który chciał cię uczynić swoją nałożnicą. Bóg cudem ocalił cię z rąk jego, lecz ty otworzyłaś serce żądzы nieczystej i pokochałaś syna ciemności.

Póki oczy tego, którego miłujesz, nie otworzą się na światło prawdy, póty unikaj go, aby nie przywiódł cię do grzechu, lecz módl się za niego i wiedz, że nie masz winy w miłości twojej. A iż chcesz się chronić pokusy, przeto ta zasługa policzona ci będzie. Nie martw się i nie płacz, albowiem powiadam ci, że łaska Zbawiciela nie opuściła cię i że Dobro modlitwy twoje zostaną wysłuchane, po smutkach zaś poczną się dni wesela.

O kim mowa?

..... był pięknym i atletycznym młodzieńcem, a zarazem umiał zachowywać pewną estetyczną miarę w zepsuciu, co Petroniusz cenił nad wszystko.

W tym domu, gdzie wszystko, począwszy od panów, a skończywszy na drobiu w kurniku, jest cnotliwe, wyrosła na dziewicę, niestety, tak cnotliwą jak sama Grecyna, a tak piękną, że nawet Poppea wyglądałaby przy niej jak jesienna figa przy jabłku hesperyjskim

Chcę mieć Ligię. Chcę, by te moje ramiona, które obejmują teraz tylko powietrze, mogły objąć ją i przycisnąć do piersi. Chcę oddychać jej tchnieniem. Gdyby była niewolnicą, dałbym za nią Aulusowi sto dziewcząt z nogami pobielonymi wapnem na znak, że je pierwszy raz wystawiono na sprzedaż. Chcę ją mieć w domu moim dopóty, dopóki głowa moja nie będzie tak biała, jak szczyt Soracte⁷⁷ w zimie.

Ligia rozumiała, ile go muszą kosztować podobne zwycięstwa nad samym sobą. Lecz im częściej je odnosił, tym bardziej jej serce szło ku niemu.

Czyj to monolog wewnętrzny? / czyje przemyślenia?

A ona słuchała w niepokoju, w zdziwieniu i zarazem tak, jakby słuchała głosu greckiej fletni lub cytry. Zdawało się jej chwilami, że [...] śpiewa jakąś pieśń dziwną, która sączy się w jej uszy, porusza w niej krew, a zarazem przejmując serce omdleniem, strachem i jakąś niepojętą radością... Zdawało jej się też, że on mówi coś takiego, co w niej już było poprzednio, ale z czego nie umiała sobie zdać sprawy. Czuła, że on w niej coś budzi, co drzemało dotąd, i że w tej chwili zamglony sen zmienia się w kształt coraz wyraźniejszy, bardziej upodobany i śliczny.

Czyj to monolog wewnętrzny? / czyje przemyślenia?

..... przy tych słowach pomyślał sobie, że jego robota poszła na marne i że Ursus nigdy w świecie nie odważy się zabić Glauka ani tej nocy, ani żadnej innej. Pocięszył się jednak

natychmiast drugim wnioskiem wyprowadzonym z nauki starca: mianowicie, że i Glaukus nie zabije jego, choćby go odkrył i poznał.

Krzyżówki i cytaty cieszyły się ogromnym zainteresowaniem, uczniowie rywalizowali ze sobą i prześcigali się w ich odgadywaniu.

Najlepszą oceną lekcji, a przede wszystkim wiedzy, umiejętności i zaangażowania uczniów był komentarz pani dyrektor, który brzmiał: jesteście fenomenalni.

Jak widać lekcja wymaga od nauczyciela przygotowania dużej ilości pomocy dydaktycznych, ale przynosi ogromną satysfakcję i aktywizuje uczniów, którzy uwielbiają pracować przy pomocy bingo.